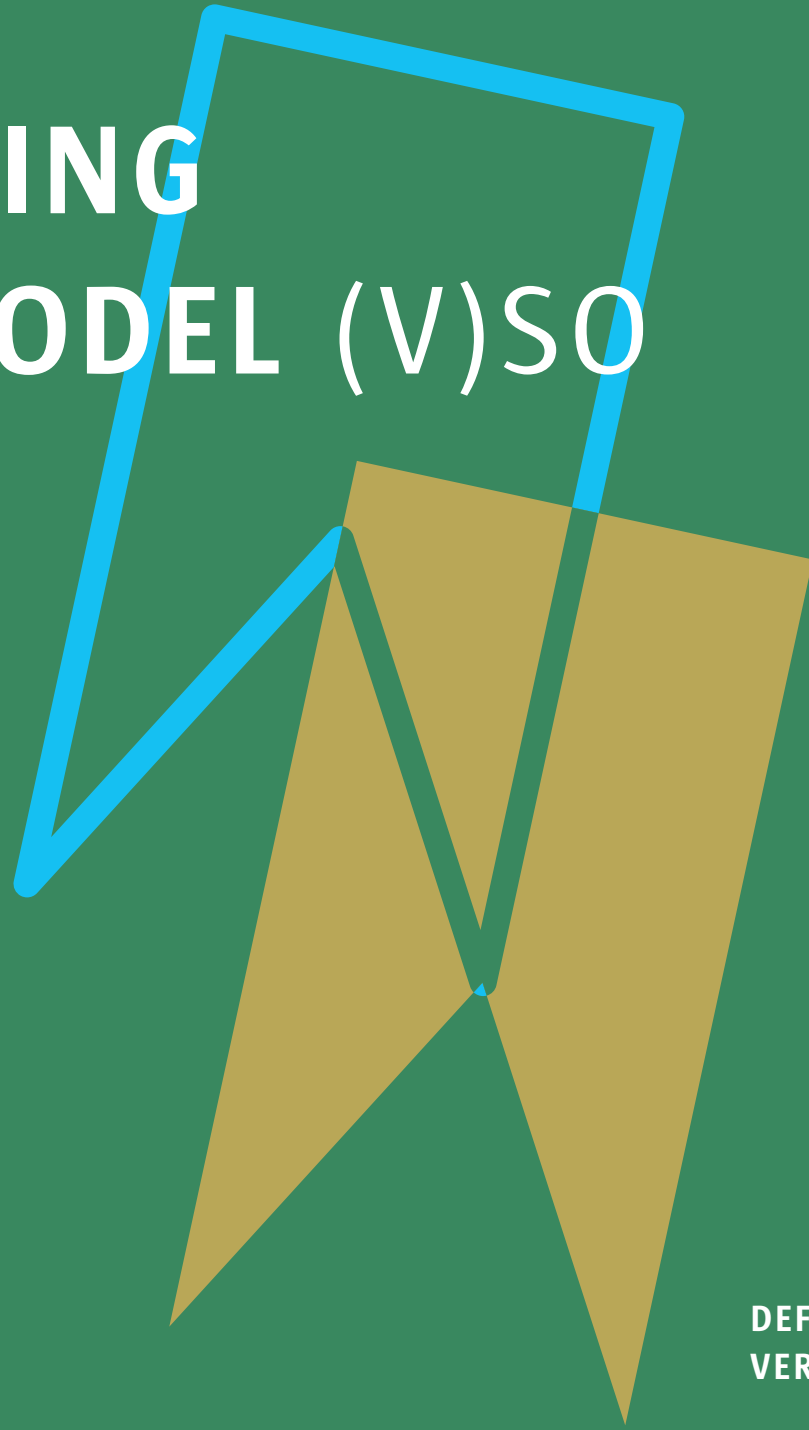

STANDAARDISERING DOELGROEPENMODEL (V)SO

BIJLAGE 3:
KIJKWIJZER
BEHEERSINGSDOELEN
LEERSTANDAARD VSO

Kijkwijzer Beheersingsdoelen Leerstandaard VSO

Leerroute	1	2	3	4	5	6	7
Leerlijnen	Plancius 1-6 VSO 2	VSO 6	VSO 9	VSO 12	VSO 14	VSO 16	
Rekenen en wiskunde		Leest hele uren af Stelt bedragen t/m 10 euro samen met munten van 1 en 2 euro en een biljet van 5 euro Weet binnen de context wat bedoeld wordt met hoeveel meer- minder	Kijkt globaal klok (het is bijna kwart voor, het is net tien uur geweest) Weet welke dag het is en wijst deze aan op de kalender Weet bij het betalen van ronde bedragen tot en met 20 euro hoeveel geld er teruggegeven wordt Gebruikt de rekenmachine als hulpmiddel voor optellen/afrekken Kiest een passende standaardmaat (km, m, cm, kg, l)	Zet analoge tijd om in digitale tijd en andersom Betaalt een bedrag (als 145,-) op verschillende manieren (contant, pinpas, chipknip, credit card, giraal) Destilleert bewerking uit context en lost deze met behulp van een rekenmachine op; beoordeelt de uitkomst kritisch (+, -, x, :) Meet/hanteert gangbare maateenheden	Referentieniveau 1F	Referentieniveau 2F	Referentieniveau 3F
<p>Referentie niveau 1F</p> <ul style="list-style-type: none"> • Weet eenvoudige getallen, bewerkingen en symbolen correct te noteren en te gebruiken. • Leest getallen en legt uit hoe getallen uit cijfers opgebouwd zijn • Rekent uit het hoofd met/zonder notatie van tussenresultaten; Voert hoofd- bewerkingen (+, -, x, :) met gehele en eenvoudige decimale getallen op papier uit, evenals bewerkingen met eenvoudige breuken; • Voert berekeningen uit om problemen op te lossen en zet de rekenmachine op verstandige wijze in Voert in de context van verhoudingen eenvoudige berekeningen uit, ook met procenten en verhoudingen; Gebruikt en leest af veel voorkomende en eenvoudige meetinstrumenten, rekent met maateenheden en zet in eenvoudige gevallen maateenheden in elkaar om • Heeft een gevoel ontwikkeld voor standaardmaten in veel voorkomende situaties • Kent namen van enkele meetkundige figuren en begrippen en gebruikt deze om situaties in de ruimte te beschrijven 							
<p>Referentie niveau 1S/2FF</p> <ul style="list-style-type: none"> • Noteert negatieve getallen, begrijpt en voert er eenvoudige berekeningen mee uit Weet de betekenis van miljoen en miljard • Voert complexere berekeningen uit met procenten en verhoudingen • Redeneert in beperkte mate over verhoudingen en breuken; • Kent de structuur en de samenhang tussen decimale maateenheden en gebruikt in concrete situaties de juiste maateenheden 							

- Kent aanvullende namen van meetkundige figuren en begrippen en gebruikt deze om situaties in de ruimte te beschrijven; Leest (werk)tekeningen , interpreteert en maakt ze zelf
- Leest af en gebruikt complexere meetinstrumenten Vormt zich op basis van aanzichten, doorsneden en uitslagen van ruimtelijke figuren zich een beeld van deze figuren;
- Rekent oppervlakten en inhoud uit
- Weet hoe de grootte van hoeken tot uitdrukking gebracht en gemeten kunnen worden Kent in beperkte mate eigenschappen van meetkundige figuren
- Gebruikt tabellen, diagrammen en grafieken bij het oplossen van problemen en formuleert daarbij conclusies Maakt bij een verband tussen grootheden een gegevenstabel en grafiek
- Kent van sommige verbanden de vorm van de grafiek en herkent dergelijke verbanden uit een gegevenstabel Gaat in beperkte mate om met formules
- Gebruikt eenvoudige tabellen, diagrammen en grafieken bij het oplossen van problemen, ook om eenvoudige berekeningen uit te voeren.

Referentieniveau 3F

- Zet de rekenkundige vaardigheden uit 1F en 2F in in complexe situaties, vooral die die aan een beroep gerelateerd zijn;
- Leest beroeps-specifieke meetinstrumenten af en gebruikt, beroepsspecifieke maateenheden, leest en interpreteert werktekeningen in een beroeps-situatie, leest en produceert grafische voorstellingen die in een beroeps-situatie gangbaar zijn
- Brengt termen en begrippen uit een beroepssituatie in verband met rekenkundige termen en begrippen
- Combineert numerieke en ruimtelijke informatie uit verschillende bronnen om conclusies te trekken en berekeningen te maken;
- Presenteert de resultaten hiervan m.b.v. ICT

Leerroute	1	2	3	4	5	6	7
Leerlijnen	Plancius 1-6 VSO 2	VSO 6	VSO 9	VSO 12	VSO 14 Referentieniveau 1F	VSO 16 Referentieniveau	Referentieniveau 3F
Schriftelijke taal			Technische lezen FN E3-E4	Technische lezen FN M5-E6	Technische lezen Leest eenvoudige teksten over herkenbare onderwerpen zodanig vloeiend dat woordherkenning en tekstbegrip de leerling niet in de weg staan	Technische lezen Leest instructieve teksten, betogende teksten en eenvoudige adolescenten-literatuur	Technische lezen Leest relatief complexe teksten en geeft de hoofdgedachte in eigen bewoordingen weer Benoemt tekstsoorten en trekt conclusies over intenties, opvattingen, gevoelens van de auteur
			Spelling Schrijft foutloos woorden uit de spellingscategorie t/m 17	Spelling Schrijft foutloos woorden uit de spellingscategorie t/m 31	Spelling Kent woordsoorten en beheerst werkwoordspelling en regels voor spelling	Spelling Beheerst nog niet alle spellings-problemen, heeft kennis van de lijdende, bedrijvende en vragende vorm en beheerst moeilijke gevallen van de persoonsvorm	Spelling Maakt aantekeningen van een helder gestructureerd verhaal
		Schrijven Schrijft zijn eigen naam (na)	Stellen/schrijven Schrijft zijn eigen voor- en achternaam Schrijft een verlanglijst	Stellen/schrijven Schrijft in een leesbaar handschrift een briefje, kaart, email om informatie te vragen, iemand te bedanken, te feliciteren, uit te nodigen e.d.	Stellen/schrijven Schrijft korte, eenvoudige teksten over alledaagse onderwerpen in de vorm van een briefje, kaart of e-mail. Gebruikt de meest voorkomende leestekens	Stellen/schrijven Schrijft samenhangende teksten met een eenvoudige, lineaire opbouw, over uiteenlopende en vertrouwde onderwerpen. De tekst bevat een volgorde met inleiding, kern en slot	Stellen/schrijven Schrijft gedetailleerde teksten waarin informatie en argumenten uit verschillende bronnen bijeengevoegd en beoordeeld worden;
			Begrijpend lezen Begrijpt verschillende soorten eenvoudige teksten evt. zelf lezen	Begrijpend lezen Kan eenvoudige recepten en handleidingen lezen	Begrijpend lezen Leest belevend jeugdliteratuur, waarvan de structuur eenvoudig is	Begrijpend lezen Geeft de hoofdgedachte van een tekst weer en legt relaties tussen tekstdelen en beoordeelt en evalueert die	Begrijpend lezen Leest kritisch adolescentenliteratuur en eenvoudige volwassenenliteratuur Discussieert met leeftijdgenoten over de interpretatie en kwaliteit van de literaire teksten

Leerroute	1	2	3	4	5	6	7
Leerlijnen	Plancius 1-6 VSO 2	VSO 6	VSO 9	VSO 12	VSO 14 Referentieniveau 1F	VSO 16 Referentieniveau 2F	Referentieniveau 3F
Engels			Begrijpt enkele veelvoorkomende (geschreven/ gesproken) Engelse woorden	Spreekt Engelse woorden uit Geeft eenvoudige informatie over zichzelf	Voert een eenvoudige conversatie Schrijft een paar eenvoudige zinnen, sms'jes, e-mailtjes	Beschrijft iets of iemand in losse woorden en in simpele, korte, zinnen Schrijft een paar eenvoudige zinnen/ vult een vragenlijst in over zichzelf of over andere mensen	Op basis van exameneisen

Leerroute	1	2	3	4	5	6	7
Leerlijnen	Plancius 1-6 VSO 2	VSO 6	VSO 9	VSO 12	VSO 14 Referentieniveau 1F	VSO 16 Referentieniveau 2F	Referentieniveau 3F
Mondelinge taal	Noemt zijn eigen naam Gebruikt woorden/gebaren/geluiden met een communicatieve intentie	Vraagt om uitleg of verduidelijking wanneer hij iets niet begrijpt Stelt zichzelf netjes voor Vraagt om uitleg of verduidelijking wanneer hij iets niet begrijpt	Vraagt/geeft informatie aan een onbekende persoon Schat in een vrije situatie in wat een gepast moment van het beginnen van een conversatie is en wat een juist moment van luisteren is	Stelt een vraag als hij de opdracht niet begrijpt Begint een kort gesprek met iemand, houdt dit gaande en beëindigt dit Uit zich (op een adequate wijze) in gesprekssituaties met interactie partners en relatieve onbekenden	Voert eenvoudige gesprekken, interpreteert informatie, meningen en opvattingen voor zover deze dicht bij de leerling staan	Beschikt over voldoende woorden om zich te kunnen uiten, verheldert redelijk en vloeiend een probleem en vraagt, verzamelt, verwerkt en geeft informatie	Neemt actief en effectief deel aan discussies, debatten en overleg, reageert adequaat op gesprekspartner, beschikt over een goede woordenschat

Leerroute	1	2	3	4	5	6	7	
Leerlijnen	Plancius 1-6 VSO 2	VSO 6	VSO 9	VSO 12	VSO 14	VSO 16		
LGO Leergebied overstijgend	Leren leren Noemt een naam om de aandacht van de ander op iets te vestigen	Leren leren Vertelt over iets dat hij heeft beleefd en hoe hij zich daarbij voelde	Leren leren Vertelt gedetailleerd over ervaringen	Leren leren Vraagt gericht naar hoe een ander zou handelen in een meegemaakte situatie	Geen doelen			
	Leren taken uitvoeren Zegt het tegen een ander als die iets doet wat hij wel/ niet leuk vindt	Leren taken uitvoeren Zegt het als hij wordt overgeslagen of als iets dat beloofd is vergeten wordt	Leren taken uitvoeren Komt voor zichzelf op wanneer hij onjuist behandeld wordt	Leren taken uitvoeren Spreekt een collega er op aan als deze zich niet aan de afspraak houdt zonder ruzie te maken	Leren taken uitvoeren Maakt (op zijn stageplaats) zijn eigen mening duidelijk en geeft een motivatie voor zijn mening	Leren taken uitvoeren Komt voor zichzelf op bij ongewenste intimiteiten door dit te zeggen	Zie leerroute 6	
	Leren functioneren in sociale situaties Uit passief en/of actief zijn gevoelens en wijst naar de aanleiding Deelt iets met een ander als hem dit gevraagd wordt	Leren functioneren in sociale situaties Deelt iets met een ander als hem dit gevraagd wordt en past zijn gedrag er op aan	Leren functioneren in sociale situaties Toont verschil in omgang met familie, vrienden, kennissen, collega's en vreemden Houdt rekening met de voorkeur van een ander Benoemt de oorzaak en het gevolg van eigen (agressief) gedrag	Leren functioneren in sociale situaties Gaat adequaat om met gevoelens van zichzelf en de ander Zoekt hulp bij de juiste persoon als een situatie uit de hand loopt	Leren functioneren in sociale situaties Maakt samen goede afspraken over ruilen en lenen en houdt zich Blijft rustig wanneer een ander boos reageert of hem beschuldigd	Leren functioneren in sociale situaties Bedenkt/sluit een compromis Geeft zijn mening over 'wat hoort en wat niet hoort'	Zie leerroute 6	
	Ontwikkelen van een persoonlijk toekomstperspectief	Ontwikkelen van een persoonlijk toekomstperspectief	Ontwikkelen van een persoonlijk toekomstperspectief	Ontwikkelen van een persoonlijk toekomstperspectief	Ontwikkelen van een persoonlijk toekomstperspectief	Ontwikkelen van een persoonlijk toekomstperspectief	Ontwikkelen van een persoonlijk toekomstperspectief	Ontwikkelen van een persoonlijk toekomstperspectief

Leerroute	1	2	3	4	5	6	7
Leerlijnen	Plancius 1-6 VSO 2	VSO 6	VSO 9	VSO 12	VSO 14	VSO 16	
VDA Vorbereiding op dagbesteding en arbeid	Accepteert het als er in een andere ruimte gewerkt moet worden	Weet in elke situatie wie en wanneer hij om hulp mag vragen volgens de afgesproken regels Doet zelfstandig meerdere op zichzelf staande, bekende taken achter elkaar Past veelvoorkomende sociale regels toe	Maakt voor een bekende taak (3-4 stappen) met meer dan twee anderen een taakverdeling en voert de taak samen uit Benoemt op welke wijze hij op tijd op zijn werk komt of kan komen Levert na een afgesproken tijd het aantal producten af dat hij vooraf had afgesproken als hij ruim de tijd krijgt Zet zich langere tijd in voor werk dat hij niet leuk vindt	Zit op één lijn met de begeleiders over goede omgang met zijn collega's/uit zichzelf beginnen met een nieuwe taak Levert na een dagdeel het aantal producten af dat hij vooraf had afgesproken Geeft het aan als de werkdruk voor hem te hoog wordt	Geeft/reageert op feedback Benoemt criteria waaraan het werk of product moet voldoen Stelt zijn handeling bij als hij fouten en afwijkingen signaleert in zijn eigen productieproces	Houdt overzicht in een werksituatie en stuurt de anderen aan Verbeterd zijn werk na evaluatie (balans tussen positieve en negatieve punten)	

Colofon

In samenwerking met LECSO

- Aloysius Stichting
- Stichting BOOR
- Koninklijke Visio
- De Onderwijsspecialisten
- De Kleine Prins
- RENN4
- Groninger Buitenschool
- Prins Johan Friso Mytylschool
- Heliomare
- Hub Noord-Brabant
- Emiliusschool
- De Meerklank
- Doorbraakproject Onderwijs & ICT
- Kennisnet

